

TUOTTO-HANKKE

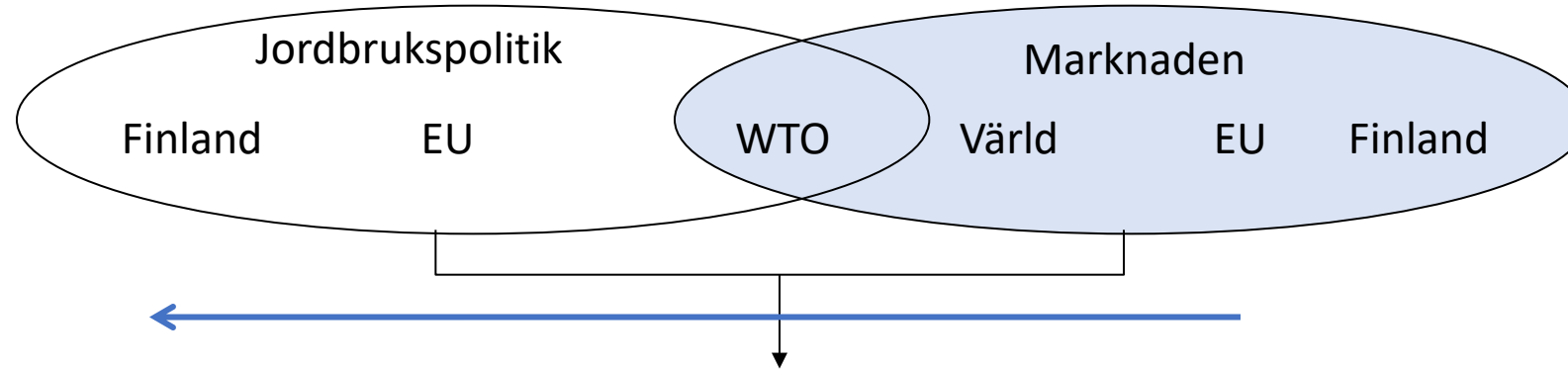

Känn dina produktionskostnader, sälj via producentorganisationer

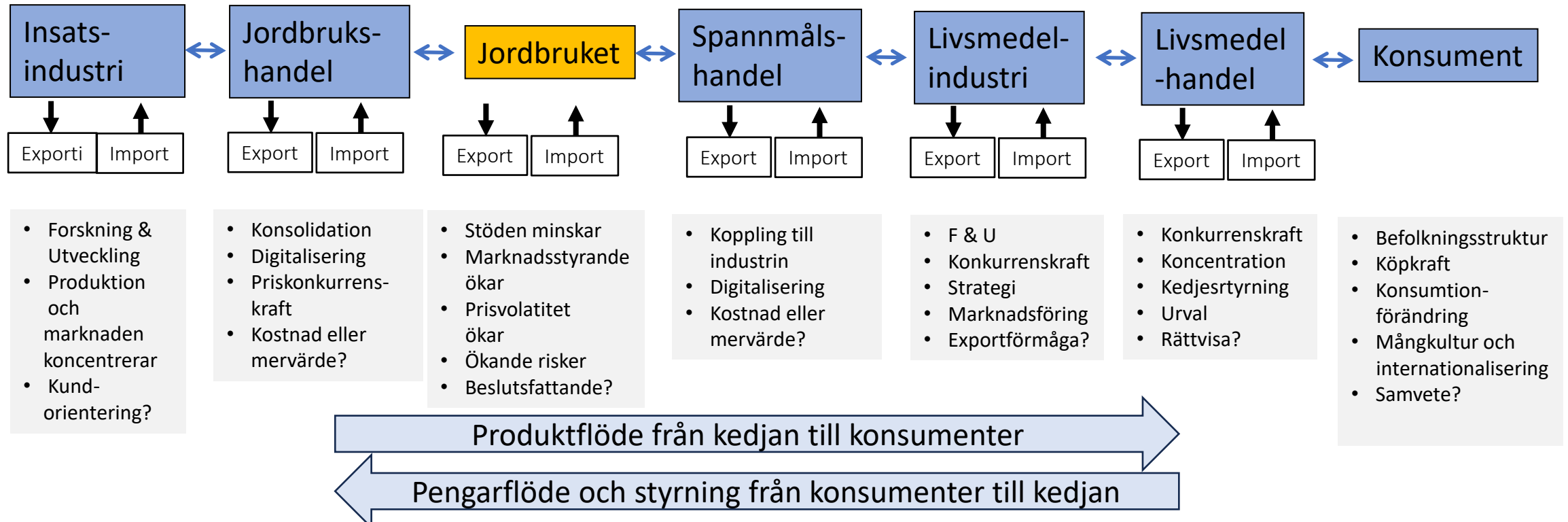
Timo Jaakkola

Greppa Marknaden-seminarium i Pargas
13.11.2024

Jordbrukets plats i livsmedelskedjan

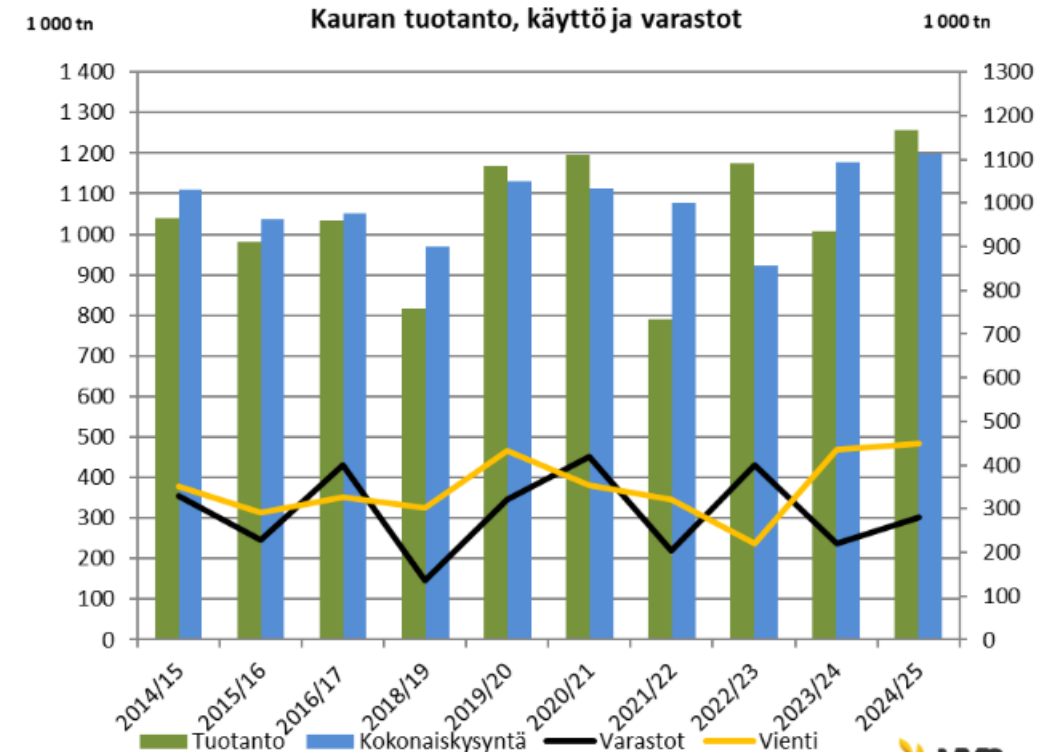

Livsmedelskedjan fungerar marknadsdrivet och styrt av konsumentens köpbeslut

Marknaden fungerar, men odlarna opererar inte enligt markandens signaler

- **Balans mellan utbude och efterfrågan söks genom priset**
 - Knapphet driver upp priset och uppmanar att producera mera, överutbud sänker priset och den mest ineffektiva produktionen faller bort
 - Marknadsekonomi fungerar mellan konsument och handel och mellan handel och industri – det lånar sig inte att erbjuda något som inte behövs
 - Vädret har mycket större verksamhet till Finlands spannmålsproduktion än marknaden.
 - Hög stödnivå gör det möjligt att upprätthålla produktion med dålig lönsamhet → kroniskt överutbud håller lägre prisnivå än i kontinenten
- **Varje marknadsaktör vill köpa möjligast billigt och sälja möjligast dyrt**
 - Det görs varken socialpolitik eller välgörenhet på marknaden
- **Prissättningskraft nås genom att kunna kontrollera marknadens balans**
 - Förmågan att kontrollera produktion och utbud och hitta alternativa marknader ger starkare position på marknaden

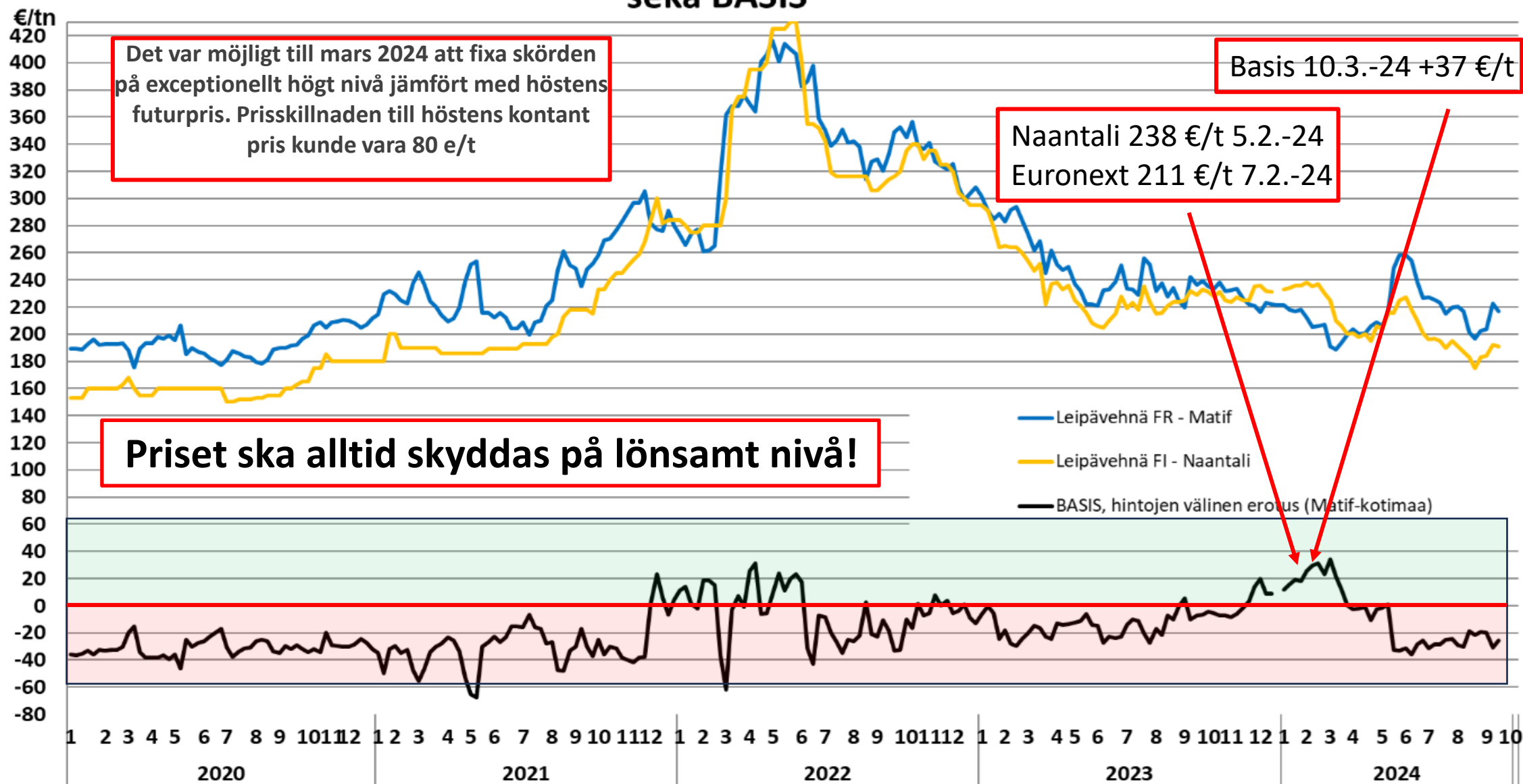
Lähde: Luken ja VYR:n viljattasearviot. Päivitetty 20.8.2024.

Skörden som är mindre än inhemska efterfrågan är ett undantag

- I mycked dåliga året 2023 var endast kornskörden lägre än inhemska bruk
- Under de senaste åtta år har den genomsnittliga totalskörden varit 3200 tt och dessa har drabbats av tre exceptionellt dåliga skördeår
- Överförande lager 1.7. motsvarar nästan 40 % av årliga inhemska bruk

KOTIMAAN VILJATASEARVIOT							
Kaikki viljat (1 000 tn)	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22	2022/23	2023/24	2024/25 20.8.2024
Tuotanto	2 691	3 936	3 321	2 567	3 482	2 906	3 230
Tuonti	68	16	11	195	62	39	5
Kotimaan kysyntä	2 652	2 767	2 864	2 813	2 614	2 650	2 652
Vienti	401	799	549	338	376	466	530
Kokonaiskysyntä	3 053	3 566	3 413	3 151	2 990	3 116	3 182
Varastot 1.7.	870	1 224	1 092	695	1 155	935	987
Varaston muutos	-296	354	-31	-397	438	-170	52

Leipävehnän hintanoteeraus Naantalissa ja NYSE Euronextissä (Matif) sekä BASIS

Bonden som marknadsaktör

1. Räkna egna produktionskostnader

- Vad är lägsta pris räknad med verkliga kostnader och realiserad genomskörd under de senaste fem år som lönar sig?

2. Gör odlingsplan på basen av marknadsläget

3. Binda priset om det är möjligt på lönsamt nivå

- Om inte, så något annat eller so inte alls
- Om du ändå sår utan att binda priset, kom ihåg att du slår vad mot marknaden med hela skörd

4. Göra marknadssamarbete med andra odlare

- Producentorganisationer har konkurrensträttsligt undantag att komma överens om priser och utbud
- Marknadskraft ökar i relation till hur mycket spannmål producentorganisation har att sälja och marknadsföra
- Möjlighet att balansera marknaden genom export

5. Om du inte gör något av ovanstående, gör åtminstone ett avtal

Producentorganisation i ett nötskal:

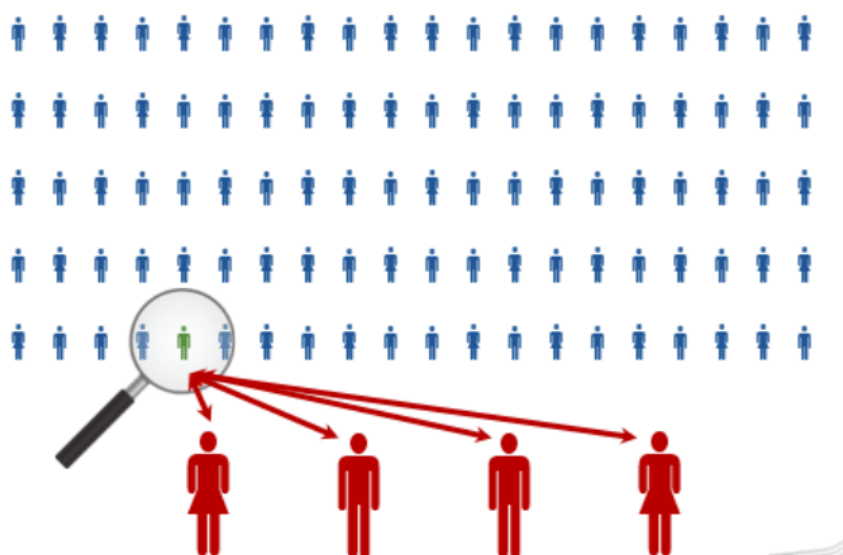
- Grundat av producenter egen initiativ
- Minst 5 medlemmar eller 500 000 € omsättning
- Gemensamt översrenskomna regler
- Samarbete inom minst ett område (t.ex distribution, logistik, marknadsföring, lagring, etc.)
- Gemensamma mål (centraliserad utbud, kostnadsoptimering, prisstabilitet, export etc.)
- Kan omfatta flera produkter
- En producent får vara medlem i endast en producentorganisation för samma produkt

Precisionsverktyg för marknadspåverkan

Market power of farmers

- Many small farmers **individually** face few consolidated **downstream operators**

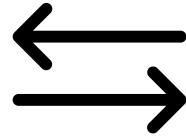
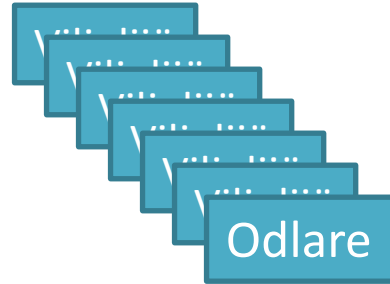

Tillsammans får ni möjlighet att göra skillnad:

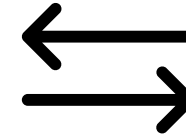
1. På marknaden
2. Produktionsplaneringen,
3. Avtalsförhandlingarna,
4. Leveransvillkorna,
5. Marknadsföring m.m.

Producentorganisation som marknadsaktör

Producentorganisation

Marknadsaktörer

- Handeln
- Industri
- Export

- Önskan att förbättra marknadspositionen
- Förmåga att samarbeta
- Produktionskunnande och kapacitet
- Förmåga att tolerera risk
- Möjlighet att satsa tid och/eller pengar

- Förhandlar kontrakt
- Organiserar affärer
- Organiserar transport
- Håller koll på lager
- Övervakar marknaden
- Kommunikerar med medlemmar
- Utnyttjar medlemmarnas nätverk och kompetens

- Produktion av flera jordbrukare för ett enda avtal
- Säkerhet
- Riskhantering av pris och kvalitet
- Ombalansering av marknaden

SLC

Engagemang nödvändigt

- Utan spannmål är det omöjligt att handla med spannmål - producenternas engagemang i organisationen är nödvändigt
- Varje medlem ska komma in medveten om producentorganisationens mål och motiverad att göra sitt andel
- Som medlem måste man förstå att verksamheten kräver uthållighet och tålamod tills varaktiga och effektiva partnerskap har etablerats med både köpare och sina egna kollegor
- Engagemang måste skrivas i producentorganisationens regler med eftertryck och tillräckligt märkbara straff om förtroendet bryts

Stöd för bildande av en producentorganisation

- Pengar för förberedelser att grunda en PO - stöd 5000 €
- Start finansiering
 - Stöd kan beviljas till exempel för utveckling av **produktionssamarbete, utveckling av marknadsförings- och försäljningssamarbete** (> inte för kostnaderna för företagens normala verksamhet eller för produktutveckling av ett enskilt företag eller tillväxt av den befintliga värdekedjan)
 - Stöd får beviljas för mellan 50 % och 100 % av de stödberättigande kostnaderna
 - Stöd får beviljas för 10 % av omsättningen, dock högst 100000 euro per år.
 - Subventionen beviljas för 5 år och minskar årligen

Länkar:

<https://slc.fi/om-slc/projekt/tuotto>

<https://www.ruokavirasto.fi/sv/foretag/guider/guide-for-procentorganisation>

<https://mmm.fi/sv/producentorganisationer>

www.ruokavirasto.fi/sv/stod/livsmedel/producent--och-branschorganisationer/

SLC

Kontaktinformation:

- Projektledare Taru Antikainen
Tel. 0505709035 E-post: taru.antikainen@mtk.fi
- Projektledare TUOVI 1.1.2025- Vikke Schildt
Tel. 0504653175 E-post Vikke.schildt@mtk.fi
- Landbruksexpert Timo Jaakkola
Tel. 0400732145 E-post timo@lanterra.fi

MTK

SLC

Tack

MTK SLC

